

Izvori finansiranja državne kase u islamskoj državi

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

www.islamqa.info

Prijevod:

Senad Muhić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿موارد بيت المال في الدولة الإسلامية﴾

« باللغة البوسنية »

موقع الإسلام – سؤال وجواب

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Izvori finansiranja državne kase u islamskoj državi

Pitanje: Ako se zekat ne može izdvojiti osim u osam fondova koji su spomenuti u ajetu, odakle će se onda finansirati državni službenici, graditi putevi, bolnice, škole, i drugi projekti koje je država dužna da finansira?

Odgovor:

Hvala Allahu.

Prvo: Fondovi u koje se može izdvojiti zekat su spomenuti u ajetu: *Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku. Allah je odredio tako! - A Allah sve zna i mudar je.* (Et-Tevba, 60.)

Opširnije o ovome pogledati fetvu br. [46209](#)., tj. *Fondovi u koje se može dati zekat.*

Drugo: A što se tiče državne blagajne, ona se financira iz raznih izvora.

U djelu *El-Mevsu'atu-l-fikhijje*, 8/245-248., stoji: “Sredstva iz kojih se finansira državna blagajna su:

a) Zekat sa svim svojim vrstama, a koje uzima državna vlast, iz usjeva, novca, trgovačke robe.

b) Petina plijena koji se zarobi u ratu, a u to ne ulazi zemljište i druge nekretnine. Petina od toga se daje za državnu kasu. Kaže Uzvišeni: ***I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima.*** (El-Enfal, 41.)

c) Petina onoga što se vadi iz zemlje, rude, zlato, srebro, željezo i sl. Postoji stav da u to ulazi i ono što se vadi iz mora poput bisera, anbera (ambra) i sl.

d) Petina iz zakopanih riznica, a pod ovim se podrazumijevaju riznice nevjernika koje pronade musliman. Petina od toga pripada državnoj blagajni, a ostatak pronalazaču.

e) Fej', a to je svaki imetak koji nije nekretnina, a koji se uzme od nemuslimana bez borbe, i bez kretanja u pohod protiv njih:

Postoji nekoliko vrsta fej'a:

1. Ono što ostave nevjernici iz straha od muslimana, poput zemljišta i nekretnina. Ova vrsta se uvakufi kao zaplijenjena, a prihodi od toga se dijele svake godine. Ovo je stav imama Šafije, ali oko ove teme postoji razilaženje među islamskim učenjacima.

2. Ono što ostave nevjernici, a ne ulazi u nekretnine. To se ne uvakufjuje, nego se odmah dijeli.

3. Haradž (porez na zemljište) koji se uzima od nevjernika, ili kirija. Pod haradžom se misli na porez na zemljište koje je ostavljeno u posjed svojim prvobitnim

vlasnicima među zimmijama¹, bilo da su njihovu zemlju muslimani osvojili sporazumno² ili nakon borbe. Pod kirijom se misli na naknadu za iznajmljivanje zemljišta muslimanu ili zimmiji od strane islamske države.

4. Džizja, a to je porez kojeg plaćaju nemuslimani za boravak u muslimanskim zemljama. Svaki punoljetan nemusliman, ako je u mogućnosti, dužan je izdvojiti određeni procenat imetka, ili nemuslimanska država plaća određeni iznos islamskoj državi za svoje stanovnike³, a ako ga izdvoji neko ko nije obavezan, onda se to smatra poklonom, a ne porezom.

5. Deset procenata⁴ koji se uzimaju iz imetka nemuslimana koji žive u muslimanskim zemljama od dobiti njihove trgovačke robe koju izvoze iz islamske države u neprijateljske zemlje⁵ ili je uvoze iz neprijateljskih zemalja u islamsku ili je prevoze iz jednog mjesta u drugo unutar islamske države. To se uzima

¹ Nemuslimani koji su štićenici islamske države, a u koje se ubrajaju jevreji, kršćani i međžusije. (op. rev.)

² Tj. dobrovoljnom predajom protivnika. (op. rev.)

³ Tj. nemuslimanska država koja je pristala da plaća džizju islamskoj državi. (op. rev.)

⁴ Kaže Ibnul-Kajjim el-Dževzijje: „Što se tiče njihovog imetka kojim trguju izvozeći ga iz jedne u drugu zemlju, iz njega se uzima pola desetine od zimmija, a jedna desetina od onih sa kojima je sklopljeno primirje (od stanovnika zemlje sa kojom je islamska država bila u ratnim odnosima).“ Vidjeti: *Ahkamu ehliz-zimme*, 361., Daru Remadi, 1997.

⁵ One sa kojima je islamska država u ratu. (op. rev.)

svake godine samo jednom, osim ukoliko u toku iste godine ne otputuju (izvozeći robu) van islamske države, a zatim se vrate (uvozeći robu).⁶

U ovo ulazi i procenat koji se uzima od trgovaca nemuslimana iz zemlje koja je su sa nama u ratu, kada dođu u islamsku državu uz garantovanu sigurnost.

6. Imetak za kojeg su se sporazumno dogovorili muslimani i nemuslimani sa kojima su u ratu da će ga plaćati islamskoj državi u zamjenu za primirje.

7. Imetak otpadnika od vjere ukoliko umre kao takav ili se sankcioniše smrtnom kaznom. Zatim imetak čovjeka koji je zindik, tj. nema nikakve vjere, ukoliko umre ili se kazni smrtnom kaznom. Njihov imetak rodbina ne nasljeđuje, nego je to fejt. Kod hanefijskih učenjaka po pitanju otpadnika od vjere ima detaljnijeg govora.

8. Imetak zimmiye koji je živio u nemuslimanskoj državi, pa umre, ukoliko nema nasljednika.

⁶ Misli se da se uzima jednom godišnje osim ako iziđu iz zemlje islama pa se ponovo vrate u toku jedne godine, jer tada se uzima i drugi put u toku iste godine. (op. rev.) Kaže Ibnul-Kajjim: „Ovaj porez im se ne uzima osim jednom godišnje, i ne uzima se na robu čija je vrijednost manja od deset zlatnika.“ *Ahkamu ehliz-zimme*, 361.

U Kuvajtskoj fikhskoj enciklopediji stoji: „Razumsko obrazloženje ovog poreza je da trgovac koji želi svoju robu prebaciti u drugi grad (ili zemlju) treba sigurnost i čuvanje od lopova i razbojnika, a islamska država se obavezala da će mu to obezbijediti na njenim putevima. Tako je desetina koja se uzima od trgovca u zamjenu za tu bezbjednost, i za korišćenje javnih dobara islamske države.“ Vidjeti: *el-Meusuatul-kuvejtije*, 30/103.

9. Zemljišta koja su zaplijenjena u ratu. To su poljoprivredna zemljišta. Iz ovog se finansira državna kasa prema mišljenju učenjaka koji smatraju da se ovo zemljište ne dijeli među onima koji su ga zaplijenili.⁷

f) Prinosi od državnog zemljišta, zatim prihodi od svega onoga što je u vlasništvu države, zatim prihodi trgovine i drugih poslovnih projekata koji su u vlasništvu države.

g) Pokloni, donacije i imetak od oporuka koji se ostavlja za potrebe džihada i druga javna dobra.

h) Pokloni koje dobiju sudije od onih od kojih ih nisu dobivali prije nego što su došli na poziciju sudije, ili od onih od kojih su ih dobijali i prije, ali sada te osobe imaju parnicu pred tim sudijom. Takvi pokloni ili se vraćaju onome ko ih je dao, ili idu za državnu kasu, jer je Poslanik uzeo ono što je poklonjeno Ibn Lutbijji koji je bio zadužen za sakupljanje zekata.⁸

U ovo ulaze i pokloni koje dobije vladar muslimana od nemuslimana sa kojima je islamska država u ratu i pokloni koje dobiju državni službenici, osim ukoliko onaj koji poklanja zauzvrat dobije nešto iz ličnog imetka vladara ili službenika.

i) Porezi koji su za opću korist stanovništva, bilo da je za džihad, ili nešto drugo. Ovi porezi im se ne nameću osim u situaciji da u državnoj kasi nema dovoljno

⁷ Tj. među učesnicima u bici u kojoj se zaplijenili to zemljište. (op. rev.)

⁸ Sve navedeno ima za cilj sasjeci korupciju u korijenu. (op. rev.)

iemtka za te svrhe ili se radi o nuždi. U suprotnom, takvi porezi nisu šerijatski opravdani.

j) Izgubljeni imetak, a to je imetak čijeg vlasnika je nemoguće naći, poput imetka kojeg neko slučajno nađe, ili imetak koji je nekom ostavljen na čuvanje, ili je ostavljen kao zalog, ili je pronađen kod lopova i njima sličnih, a kojeg niko ne traži, i on ide u državnu kasu.

k) Imetak umrlih muslimana koji nemaju nasljednika ili postoji nasljednik koji po propisu ne nasljeđuje cijeli imetak..., i ko bude ubijen, a nema nasljednika, imetak od krvarine za njegovo ubistvo pripada državnoj kasi.

Imetak ove vrste koji uzima državna blagajna se kod šafijskih i malikijskih pravnika smatra nasljeđem, dok se kod hanefija i hanbelija smatra fej'om, a ne nasljeđem.

l) Novčane kazne i oduzimanje imetka. U hadisima se prenosi da se onome ko ne izdvoji zekat uzima polovina imetka. Ovog stava su Ishak ibn Rahavejh i Ebu Bekr ibn Abdil-Aziz. Za onoga ko ubere voće⁹ i izade sa njim navodi se da treba platiti dupli iznos onoga što je uzeo. Ovog stava su hanbelijski pravници i Ishak b. Rahavejh. Kada se ove kazne naplate, sredstva od njih idu za javna dobra, pa prema tome pravo na njih polaže državna blagajna.

Prenosi se da je Omer b. Abdu-l-Aziz uzeo polovinu imetka od pojedinih namjesnika koji su se

⁹ Tj. ono koje ne pripada njemu i za koje nema dozvolu da ga ubere. (op. prev.)

previše obogatili radeći poslove za koje su bili zaduženi. I ovo se uzima i daje državnoj blagajni na raspolaganje.“¹⁰

Od stvari kojim se financira država u savremenom dobu jesu i prirodni resursi koji su otkriveni na teritoriji države, poput nafte, prirodnog gasa, ruda i sl. Veoma je malo zemalja u kojima nema nekih prirodnih resursa.

Država se također financira i od prihoda koje dobije za poljoprivredne, industrijske i trgovinske projekte, ili od prihoda koje dobije od usluga poput električne energije, telefona, vode i sl.

Na osnovu ovoga se može zaključiti da su izvori finansiranja države i državne blagajne mnogobrojni.

Allah najbolje zna.

Islam, pitanja i odgovori

¹⁰ Kuvajtska fikhska enciklopedija, 8/245.